

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96002027	20 augustus 1996

Onderwerp: Ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische Federatie

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie (51/96) over de huidige ontwikkelingen met betrekking tot het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96.002027 d.d. 20 augustus 1996

AAN:

Minister van Defensie)

d.t.v. Secretaris Generaal

Staatssecretaris)

CDS

PCDS

SC-O

DAB

Ministerie van Algemene Zaken

t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

Defat Belgrado

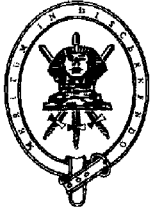
Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
(51/96)

(Afgesloten 201200A AUG 1996)

Conclusie/vooruitzicht:

- In Bosnië-Herzegovina is er bij de grote politieke partijen SDS (RS) en SDA (Moslim) een neiging tot coalitievorming uit vrees dat de andere partij zich het collectieve presidentschap zal toeëigenen.
- De grote politieke partijen in Bosnië-Herzegovina blijven proberen door middel van intimidatie hun eigen verkiezingsbelangen zeker te stellen en hun invloed uit te breiden, met name in die gebieden die van strategisch belang worden geacht.

Bosnië-Herzegovina

Moslim-Kroatische Federatie (MKF)

Arrestatie locale oppositieleider in Bihac-regio

Op 15 augustus jl. werd de partijvoorzitter van de Democratische Volks Unie (DNZ) in Cazin, gelegen in de voormalige Bihac-enclave, gearresteerd door Moslim-politiefunctionarissen. Spoedig na zijn arrestatie werd deze oppositieleider van de partij van Abdic echter weer vrijgelaten.

Incidenten als deze zijn representatief voor de intimidatie-praktijken die door de drie grote politieke partijen in Bosnië-Herzegovina, SDA, SDS en HDZ, worden bedreven. Behoudens via de controle op de media, wenden zij ook hun invloed binnen politie en stadsbesturen aan om de oppositie te intimideren en hun eigen machtspositie te versterken.

In de voormalige Bihac-enclave heeft Abdic, voormalig lid van het Bosnische presidium, nog steeds een grote aanhang, die nog eens wordt versterkt met enige duizenden stemmen van gevluchte aanhangers in Kroatië, die gerechtigd zijn om aldaar hun stem uit te brengen. Derhal-

[REDACTED]

ve is Abdic, met zijn partij DNZ, een geduchte concurrent voor de SDA in deze regio. In een poging om Abdic, die vele jaren met Kroatische en Servische steun de regeringsgetrouwe Moslims in de Bihac-pocket heeft bestreden, buiten spel te zetten werd hij onlangs door een Moslim rechtbank in staat van beschuldiging gesteld wegens het plegen van oorlogsmisdaden. Ook werden huizen van vermeende aanhangers van Abdic beschadigd. In juni had ook de oppositieleider Silajdzic (SBiH) reeds kennisgemaakt met de SDA-aanhang in de Bihac enclave, toen hij bij een bezoek aan een verkiezingsbijeenkomst van zijn partij in Cazin, met een metalen voorwerp aan het hoofd werd verwond. Onlangs heeft de SDA in Tuzla geprobeerd om de burgemeester van deze stad, tevens leider van de oppositiepartij UBSD, door een lastercampagne in diskrediet te brengen. Bij andere gelegenheden hebben SDA-aanhangers diverse keren bijeenkomsten van oppositiepartijen verstoord. Naar verwachting zullen dit soort intimidatiepogingen blijven voortduren, ondanks de toezeggingen van de betrokken regeringsleiders in Geneve om het democratiseringsproces volledig te ondersteunen en daarmee vrije en eerlijke verkiezingen mogelijk te maken. Naarmate de verkiezingen naderen, zullen dergelijke intimidatie-acties waarschijnlijk nog in aantal toenemen.

Verkoeling relaties Iran met Moslimregering in Sarajevo

Volgens recente [REDACTED] informatie zouden de banden tussen de Iraanse regering en de Bosnische regering sinds het begin van het door de VS geïnitieerde "Train and Equip" (T&E) programma aanmerkelijk zijn verkoeld. Iran had tijdens een recent bezoek van de Iraanse vice-president Habibi de Bosnische regering in Sarajevo een Iraans T&E programma voorgesteld onder voorwaarde dat het Amerikaanse programma zou worden afgewezen. De meerderheid van de regerende Moslimpartij SDA gaf echter de voorkeur aan het Amerikaanse programma. De pro-Iraanse fundamentalistische vleugel binnen de SDA zou het hier echter in het geheel niet mee eens zijn geweest. De pro-Amerikaanse en pro-Turkse opstelling van de regering in Sarajevo heeft de interne onrust binnen de SDA vergroot. Een belangrijke voorwaarde voor de uitvoering van het primair Amerikaanse T&E programma was dat de Bosnische regering haar militaire banden met Iran moest verbreken. De verkoelde relatie tussen Teheran en Sarajevo lijkt erop te wijzen dat het de Bosnische regering ernst is met de uitvoering van deze bepaling. Er zijn echter indicaties dat Sarajevo op inlichtingen-gebied nog niet alle banden met Iran heeft verbroken. Daarnaast probeert Iran, ter compensatie van de (tijdelijke) teruggang in militaire contacten, haar invloed via andere kanalen (hulporganisaties, economische programma's) zeker te stellen.

Izetbegovic overweegt coalitie met Silajdzic

Als gevolg van de groeiende verdeeldheid binnen de SDA zou president Izetbegovic overwegen om met de partij van zijn voormalige partijgenoot en premier Silajdzic, de SBiH, een coalitie aan te gaan.

Izetbegovic is, in de aanloop van de verkiezingen, in toenemende mate bezorgd geworden over de verdeeldheid tussen gematigden en (fundamentalistische) radicalen binnen de SDA. Silajdzic stapte begin dit jaar uit de SDA en is momenteel voorzitter van de oppositionele Partij voor Bosnië en Hercegovina (SBiH), die een multi-etnische Bosnische eenheidsstaat voorstaat. Aangezien Silajdzic nog steeds veel sympathie geniet bij de gematigden binnen de SDA, zou Izetbegovic, door een coalitie met Silajdzic, de gematigde vleugel binnen de SDA sterker aan zich kunnen binden. De kans op een tegenvallend resultaat voor de SDA bij de verkiezingen

[REDACTED]

vaardbare (her)verdeling van politieke macht vereist. Of dat evenwel voldoende zou zijn om het onderling wantrouwen weg te nemen, blijft onzeker.

Bosnisch-Servische Republiek (RS)

SDS betoont spijt over verkiezingsincidenten in Doboj en Modrica

De Bosnisch-Servische Democratische Partij, de SDS, heeft onlangs, onder druk van de OVSE, toegegeven dat het humanitaire hulp aan vluchtelingen heeft gebruikt om de kiezersregistratie te manipuleren en heeft hiervoor haar verontschuldigen aangeboden. De SDS-partijleiding in Doboj en Modrica had namelijk besloten dat de uit de MKF gevluchte Serviërs in beide plaatsen slechts in aanmerking kwamen voor humanitaire hulp als zij zich als kiezer in Doboj en Modrica lieten registreren en niet in hun plaatsen van herkomst in de MKF. Hierop reageerde de OVSE met het onthouden van 25.000 US-dollar (van in totaal 100.000 US-dollar) aan verkiezingssteun voor de SDS vanwege het ontoelaatbaar onder druk zetten van politieke vluchtelingen. Tevens stelde de OVSE als eis dat de SDS openlijk haar spijt moest betuigen over beide incidenten.

Het openlijke berouw van de SDS in Doboj en Modrica is waarschijnlijk ingegeven door de hoop hiermee de sancties van de OVSE te kunnen terugdraaien. Betwijfeld moet echter worden of deze publieke boetedoening de OVSE daartoe zal bewegen. Nog twijfelachtiger is of de SDS haar huidige koers ten aanzien van de aanstaande verkiezingen in Bosnië-Herzegovina zal laten varen. De SDS heeft tot nu toe regelmatig gebruik gemaakt van haar invloed (op media, politie en bestuur e.d.) om haar machtspositie veilig te stellen en het kiezersgedrag op ongeoorloofde wijze te beïnvloeden. Nog steeds worden gevallen geconstateerd waarbij de SDS, met behulp van de lokale politie, leiders van oppositiepartijen uit hun functies probeert te zetten en wil vervangen door SDS-aanhangers. Een recent voorbeeld hiervan betreft het Noord-Bosnische Teslic, waar tot driemaal toe is geprobeerd de lokale oppositionele SPRS-voorman te arresteren. Dit heeft geleid tot geweldadige confrontaties tussen de RS-politie en een aantal SPRS-aanhangers.

Overigens maakt niet alleen de SDS zich schuldig aan dergelijke ongeoorloofde verkiezingspraktijken. Ook de Moslim SDA en, in mindere mate, de Bosnisch-Kroatische HDZ beïnvloeden met enige regelmaat op ondemocratische wijze de publieke opinie door middel van intimidatie en/of arrestatie van oppositieleden (oa. in Bihac en Tuzla) en beperking van pers- en bewegingsvrijheid.

Mogelijke coalitie van SDS met Servische radicalen

De extreem-rechtse nationalist Seselj heeft onlangs aangegeven dat hij verwacht dat de Bosnisch-Servische afdeling van zijn Servische Radicale Partij (SRS) in Bosnië-Herzegovina een coalitie zal aangaan met de Servische Democratische Partij (SDS) van Buha. Seselj verklaarde dat hij vreesde dat geen van de partijen in de RS de absolute meerderheid zou halen, waardoor de Bosnische Moslims zich het collectieve presidentschap van Bosnië-Herzegovina zouden kunnen toeëigenen.

Momenteel zijn er reeds aanwijzingen voor een toenemende samenwerking tussen de SDS en de SRS in Bosnië-Herzegovina. Hieraan ligt de vrees ten grondslag dat de Moslimpartij SDA, op basis van meerderheid van stemmen, het collectieve presidentschap naar zich toe zal trekken. Deze angst leidt ertoe dat er binnen de RS een groeiende neiging is de onderlinge politie-

[REDACTED]

ke verdeeldheid door coalitievorming te minimaliseren. Zoals aangegeven, is ook aan Moslim-zijde een dergelijke trend (SDA, SBiH) waarneembaar. Naar verwachting zullen de politieke partijen binnen de verschillende etnische entiteiten met het naderen van de verkiezingen in toenemende mate hun interne verdeeldheid ondergeschikt maken aan het collectieve (entiteits-) belang. Zij zullen zich derhalve sterker en eensgezinder gaan afzetten tegen de andere entiteiten.

Kroatië

Toenemende druk om amnestie-regeling voor Krajina-Serven te verruimen

De VNVR heeft er op 15 augustus j.l. bij de Kroatische regering op aangedrongen om de huidige amnestieregeling voor Krajina-Serven, die momenteel alleen voor Oost-Slavonië geldt, van kracht te laten zijn in geheel Kroatië. Met de huidige, geografisch beperkte, amnestieregeling zou er van de onlangs door Tudjman en Milosevic overeengekomen terugkeer van gevluchte Krajina-Serven naar Kroatië geen sprake kunnen zijn.

De huidige amnestieregeling regelt met betrekking tot Oost-Slavonië, in theorie, de terugkeer van alle gevluchte Kroatische Serviërs, behalve oorlogsmisdadigers. Een grootscheepse terugkeer van de ongeveer 250.000, merendeels in de FRJ (ca.70%) verblijvende, gevluchte Krajina-Serven kan echter pas plaatsvinden als de amnestieregeling op heel Kroatië van toepassing is. Een (geografische) verruiming van de amnestieregeling door Kroatië zou derhalve een goede indicatie zijn voor de mate waarin Tudjman daadwerkelijk wil meewerken aan de terugkeer van de Krajina-Serven naar Kroatië. Deze terugkeer lijkt voor Tudjman echter slechts nadelen te bieden. Naast de economische belasting voor Kroatië zou Tudjman daarmee ook een relatief grote, potentieel vijandige bevolkingsgroep in zijn land moeten tolereren. Zelfs als Tudjman echter de gemaakte afspraken nakomt, valt nog te bezien of een volledige terugkeer van de Krajina-Serven in de praktijk haalbaar is. De ongeveer 10.000 in de Krajina achtergebleven Serven leven geïsoleerd en zijn tot nu toe regelmatig het slachtoffer van berovingen, brandstichtingen en mishandelingen geweest. Vooralsnog biedt deze situatie de gevluchte Krajina-Serven derhalve onvoldoende perspectief om naar Kroatië terug te keren. Door het restrictieve toelatingsbeleid van de Kroatische regering zijn tot nu toe slechts enkele tientallen van de in totaal ca. 30.000 verzoeken tot terugkeer ingewilligd. De omstandigheden, waaronder de Krajina-Serven in de RS en de FRJ moeten leven, worden door de economische malaise echter ook daar steeds slechter. Derhalve dreigt deze groep vluchtelingen steeds meer het slachtoffer te worden van het uitblijven van concrete maatregelen ter invulling van gemaakte afspraken tussen Tudjman en Milosevic.

Federale Republiek Joegoslavië (FRJ)

Kosovo-Albanezen boycotten Joegoslavische verkiezingen

De president van de zelf-uitgeroepen, internationaal niet erkende, Republiek Kosovo, de schrijver Rugova, heeft recentelijk aangegeven dat de Kosovo-Albanezen niet aan de Joegoslavische parlementsverkiezingen van 3 november a.s. zullen deelnemen. Tevens ontkende Rugova geruchten dat er momenteel geheime besprekingen tussen de Kosovo-Albanezen en de regering in Belgrado plaatsvinden om tot een oplossing voor het "Kosovo-probleem" te

[REDACTED]

komen.

De boycot van de Kosovo-Albanezen komt niet als een verrassing aangezien zij al sinds de (nagenoeg volledige) afschaffing van de autonome status van de provincie Kosovo in 1990 alle verkiezingen in de FRJ negeren. In 1991 riepen de Kosovo-Albanezen, die met ruim 2 miljoen inwoners 90% van de bevolking in Kosovo uitmaken, in een geheim referendum de onafhankelijkheid van hun "Republiek Kosovo" uit. In 1992 werd dit gevolgd door parlementsverkiezingen waarbij de Democratische Liga van Kosovo (LDK) de meeste stemmen kreeg en LDK-partijvoorzitter Rugova tot president werd uitgeroepen. De LDK streeft een onafhankelijke staat Kosovo na en voert een politiek van geweldloos verzet tegen de onderdrukking door de Servische minderheid. Het afgelopen jaar is bij de Kosovo-Albanezen bij gebrek aan concrete resultaten en internationale erkenning, de ontevredenheid over de geweldloze LDK-benadering, echter aanmerkelijk toegenomen. Dit heeft er begin dit jaar toe geleid dat radicale Kosovo-Albanezen een reeks bomaanslagen en schietincidenten hebben uitgevoerd tegen met name Servische politiedoelen.

Door de groeiende onrust lijkt in Belgrado inmiddels het besef te zijn doorgebroken dat Kosovo op de lange termijn niet met militaire middelen voor Servië behouden kan blijven. In Belgrado lijkt een afscheiding van delen van Kosovo in toenemende mate bespreekbaar te worden. De Kosovo-Albanezen blijven echter vasthouden aan volledige onafhankelijkheid en willen slechts onder toezicht de internationale gemeenschap onderhandelingen over Kosovo voeren. Belgrado ziet de Kosovo-kwestie echter als een binnenlands probleem en is derhalve slechts bereid tot bilaterale besprekingen. De geruchten als zou Rugova reeds in het geheim bilaterale besprekingen met de Servische autoriteiten voeren, vinden waarschijnlijk hun oorsprong in het wantrouwen bij de radicale Kosovo-Albanezen jegens Rugova en zijn LDK. De radicalen vrezen dat de gematigde Rugova wel bereid zal zijn tot concessies en mogelijk via geheime onderhandelingen met Belgrado tot een vergelijk wil komen. Vooralsnog lijkt een oplossing van het Kosovo-probleem derhalve verder weg dan ooit.